

udtalte Hensyn til Bøndestændens Interesse kan ssee Fyldest.

Den ærede Justitsminister har med nogen Vidtløstighed dvælet ved den Bevilling, der er meddeelt Grevskabet Knuthenborg, og de Resultater, som deraf ere fulgte; og jeg troer, at han har fundet disse Resultater saa glimrende, at han antog, at disse Bevillingers Meddelelse har været en god, nyttig og fortjenstfuld Gjærning. Jeg maa nu tilstaae, at jeg troer, at Enhver maa indrømme, at, idetmindste saaledes som disse Data foreligge os efter den ærede Ministers Fremstilling, er det umuligt at have en begrundet Dom, om de virkelig hjemle det Resultat, han har villet finde i dem; men jeg skal tilføie, da jeg personlig kjenner Noget til disse Forhold, at en nærmere Undersøgelse vil vise, at det neppe er aldeles vel begrundet, naar den ærede Justitsminister har villet finde noget Saadant deri. Overhovedet ligger det nær, at man, for at vurdere Betydningen af de sseete Afhændelser, maa have mange Sammenligningspunkter og mange Momenter, som den ærede Minister slet ikke har givet os, og vide, i hvilket Forhold det afhændede Hartkorn stod til det tilbageblevne; man maatte vide, hvorvidt s. Ex. det fortrinsviis var Grevskabets Rigmænd, der strax i den første Begyndelse, da Bevillingen kom tilstede, havde ilet med at kjøbe; man maatte vide, om der ikke meget hurtigt indtraadte en mærkelig Ulyst, en mærkelig Standsning i at kjøbe til Selveiendom; man maatte vide, hvorvidt der med Hensyn til de af den ærede Minister anførte Eiendomme, som atter folgtes med stor Avance, ikke var særlige Forhold tilstede, som gjorde denne Avance let forklarlig. Jeg troer ikke, at det var Tilfældet, men jeg skal dog blot eksempelvis antyde et Tilfælde, som kunde være tilstede paa Grevskabet Knuthenborg, nemlig at et Par af de omhandlede Gaarde kunde være Superfluaigaarde, og det er da klart, uagtet det er mig bekendt, at Grevskabets Besiddere, efter min Mening med Ubillighed, nægter at tage Hensyn dertil, at det Moment, at Fæstebonden eiede Bygningen, maatte skaffe ham den hele Gaard langt billigere til Eiendom, og at han altsaa, naar han folgte den af Grevskabet kjøbte Eiendom tilligemed det, som ifor-

veien var hans eget, maatte kunne gjøre det med stor Avance. Jeg skal iøvrigt ikke opholde mig derved; thi jeg troer virkelig, at man maa vogte sig for af saadanne enkelte, isoleerede og i sig selv saa løse Data, som de for Grevskabet Knuthenborg os idag meddeelte forekomme mig at være, at drage nogen almindelig Slutning; var det gaaet saa godt, som den ærede Minister synes at antage, vilde Besidderen vidst ikke saa kort Tid efter være kommen med et fornyet Andragende. Jeg skal heller ikke dvæle ved det Spørgsmaal, om det virkelig er en Begunstigelse for Bøndestånden, som den ærede Minister har meent, at Bevillingerne udfærdiges til Selveiendom og ikke til Arvesæste; det er aabenbart et Spørgsmaal, hvis Besvarelse afhænger særdeles meget af de forhaandenværende Forhold og af Opinionen, der er forskjellig paa de forskjellige Steder. Medens saaledes Syderne ubeset vilde foretrække Selveiendom, vilde mange Uboer maa ssee gaae den modsatte Wei og foretrække Arvesæste; men Enhver seer, at, navnlig for den fattigere Deel af Fæstebefolkningen, kan man ret vel tænke sig — og baade Lovgivningen og Statsstyrelsen have i Decennier tænkt sig det —, at det er ønskeligt og rimeligt, at man sørger for at lette dem Kjøbesummens Berigtigelse netop gennem Arvesæste. Jeg nægter ikke, at paa forrige og nærværende Rigsdag har Forholdet stillet sig saaledes for mig, at jeg kunde have god Grund til i det foreliggende Tilfælde at foreslaae, at man suspenderede Retten til at bevilge saadanne Afhændelser; naar jeg ikke er fremkommen nogenstunde med et saadant Forslag, er det let forklarligt, fordi der hele Tiden forelaae Løve, hvis Udfald man først maatte afvente, førend man kunde; jeg havde nær sagt endogsaa med Anstændighed, fremkomme med et saadant Forslag. Ved den foreliggende Lov kan det jo ikke være min Hensigt at faae alle disse meget vigtige Dvæstioner drøftede, end sige afgjorte, men hvorfor jeg allerede paa en usædvanlig Tid af Forhandlingerne henledede Opmærksomheden derpaa, var, fordi jeg ønskede tidligt at foranledige den ærede Justitsminister til gjentagende at overveie disse Forhold, og fordi jeg ønskede, at han maatte ville, om jeg saa maa udtrykke mig, ruste sig til denne Dis-